

ZARZĄDZENIE NR.....11/2025
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA
w Lublinie
z dnia 4.....kwietnia 2025 r.
w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody
„Czartowe Pole”

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt.2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, zm. 1940)

zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się na dwa lata zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Czartowe Pole”, zwanego dalej „rezerwatem”.

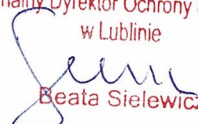
§ 2. Zadania ochronne, o których mowa w § 1, obejmują:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczenia tych zagrożeń i ich skutków, które są określone w załączniku nr 1 do zarządzenia;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów i gatunków roślin, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań, które są określone w załączniku nr 2 do zarządzenia.

§ 3. Nadzór nad wykonaniem zarządzenia sprawuje Regionalny Konserwator Przyrody w Lublinie.

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Lublinie

Beata Sielewicz

Załącznik nr 1

Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków.

L.p.	Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków
Zagrożenie istniejące wewnętrzne		
1.	Nadmierna presja roślinności drzewiastej i krzewiastej na obszarze ruin zabytkowej papierni.	Zahamowanie ekspansji drzew i krzewów w rejonie ruin papierni.
2.	Obecność inwazyjnego gatunku obcego - niecierpka gruczołowatego.	Ograniczenie ekspansji niecierpka gruczołowatego.
3.	Występowanie gatunku obcego w florze Polski – czeremchy amerykańskiej.	Ograniczenie ekspansji czeremchy amerykańskiej.
Zagrożenie istniejące zewnętrzne		
4.	Antropopresja związana ze schodzeniem ze ścieżki przyrodniczej wyznaczonej do ruchu pieszego na terenie rezerwatu przyrody, a co za tym idzie wydeptywanie i niszczenie roślinności oraz zaśmiecanie obszaru rezerwatu przyrody przez turystów.	Ograniczenie antropopresji poprzez akcje edukacyjne, wzmożone kontrole i sukcesywne usuwanie odpadów.
Zagrożenie potencjalne wewnętrzne		
5.	Zagrożenie bezpieczeństwa dla osób przebywających na ścieżce przyrodniczej, wyznaczonej do ruchu pieszego, ze strony zamierających drzew zlokalizowanych przy ścieżce.	Likwidacja zagrożenia bezpieczeństwa dla osób przebywających na ścieżce poprzez usuwanie drzew zawieszonych i powalonych z obszaru ścieżki.
Zagrożenie potencjalne zewnętrzne		
6.	Nie stwierdzono.	Nie ustalano.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Lublinie
Beata Sielewicz

Załącznik nr 2

Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów oraz gatunków roślin i zwierząt z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

L.p.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar zadań ochronnych	Lokalizacja zadań ochronnych
1.	Usunięcie drzew pochylonych nad ruinami w promieniu 10 m od ruin papierni. Wycięcie drzew i krzewów rosnących na terenie ruin papierni.	do 20 sztuk	Nadleśnictwo: Józefów Obręb: Józefów Leśnictwo: Karczmisko Oddział 224w
2.	Eliminacja inwazyjnego gatunku obcego stwarzającego zagrożenie dla Unii podlegającego szybkiej eliminacji - niecierpka gruczołowatego: 1) wyszukiwanie i usuwanie poprzez wyrywanie roślin przed wytworzeniem nasion, 2) usunięcie uzyskanej biomasy z obszaru rezerwatu i jej zniszczenie, np. poprzez spalanie lub kompostowanie (wyłącznie rośliny przed wytworzeniem pierwszych nasion).	Płaty o łącznej powierzchni 1,00 ha.	Nadleśnictwo: Józefów Obręb: Józefów Leśnictwo: Karczmisko Obszar całego rezerwatu przyrody.
3.	Eliminacja gatunku obcego w florze Polski - czeremchy amerykańskiej: 1) wyszukiwanie i usuwanie młodych okazów (siewek i podrostu) poprzez wyrywanie, a w przypadku starszych okazów - wycinanie, 2) usunięcie uzyskanej biomasy z obszaru rezerwatu i jej zniszczenie.	Obszar całego rezerwatu przyrody.	Nadleśnictwo: Józefów Obręb: Józefów Leśnictwo: Karczmisko Obszar całego rezerwatu przyrody.
4a.	Poprawa oznakowania rezerwatu - konserwacja lub wymiana tablic urzędowych informujących o nazwie rezerwatu przyrody, znakujących granice rezerwatu oraz tablic informacyjnych np. informujących o zakazach obowiązujących w rezerwacie przyrody.	W zależności od potrzeb.	Nadleśnictwo: Józefów Obręb: Józefów Leśnictwo: Karczmisko Obszar całego rezerwatu przyrody.
4b.	Sukcesywne usuwanie odpadów z obszaru rezerwatu. Wzmocniona kontrola rezerwatu w sezonie turystycznym. Przeprowadzenie akcji edukacyjnej poprzez publikowanie na stronie internetowej Nadleśnictwa Józefów informacji o zakazach obowiązujących na terenie rezerwatu przyrody.	W zależności od potrzeb.	Nadleśnictwo Józefów Obręb: Józefów Leśnictwo: Karczmisko Obszar całego rezerwatu przyrody.

UZASADNIENIE

do zarządzenia nr. 11/2025

Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie
z dnia 4...kwietnia 2025 r.

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie w sprawie zadań ochronnych wynika z art. 22 ust. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.), zgodnie z którym dla rezerwatów przyrody, do czasu ustanowienia planu ochrony, regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze zarządzenia, zadania ochronne.

Rezerwat przyrody „Czartowe Pole”, o powierzchni 63,71 ha, został utworzony na podstawie zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 21 lipca 1958 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. Nr 63 poz. 363 z 1958 r., zm. M. P. nr 65 poz. 306 z 25 sierpnia 1964 r.) w celu zachowania w stanie naturalnym cech krajobrazu malowniczo ukształtowanego odcinka doliny potoku Sopot porostej lasem mieszanym z rzadkimi gatunkami roślin i zwierząt oraz licznymi wodospadami.

Zarządcą obszaru rezerwatu jest Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe – Nadleśnictwo Józefów.

Rezerwat „Czartowe Pole” stanowi fragment doliny rzeki Sopot, wraz z jej zboczami, aż po krawędzie, ponad którymi znajdują się głównie lasy sosnowe. Zbocza doliny porastają bory jodłowe, a miejscowo także grądy, jednak najbardziej specyficznym siedliskiem tej części rezerwatu na obydwu brzegach są źródłiskowe postaci łęgów. Rezerwat obejmuje fragment rzeki Sopot o długości około 4 km, w tym przełomowy odcinek o długości ok. 0,5 km. Rzeka wcina się w skały podłoża na głębokość od 12 m do ponad 20 m. W obrębie przełomowej doliny rzecznej w północnej i centralnej części rezerwatu, na odcinku około 0,5 km występują progi skalne tworzące na rzece liczne wodospady. Z kolei w środkowych partiach rezerwatu występują unikalne odsłonięcia iłów krakowieckich.

Na terenie rezerwatu „Czartowe Pole”, ponad korytem rzeki, znajdują się malownicze ruiny, które są pozostałością zakładu przemysłowego ordynacji Zamojskiej - papierni wybudowanej w XVIII wieku.

Wschodnia część rezerwatu jest udostępniona turystycznie i wyposażona w małą architekturę w postaci drewnianych kładek, mostków, poręczy i schodów, co zabezpiecza i kanalizuje ruch turystyczny.

Podczas lustracji terenowej w rezerwacie przyrody „Czartowe Pole”, przeprowadzonej przez przedstawicieli Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie i Nadleśnictwa Józefów, stwierdzono pogarszanie stanu ruin osiemnastowiecznej papierni – w obrębie ruin stwierdzono liczne krzewy (głównie leszczyny) oraz drzewa, a także zaobserwowano drzewa pochylone nad ruinami. Ponadto, w trakcie lustracji stwierdzono masowe występowanie niecierpka gruczołowatego *Impatiens glandulifera* wzdłuż rzeki Sopot (w sąsiedztwie ścieżki przyrodniczej).

Wobec powyższego zaplanowano podjęcie działań naprawczych. W pierwszej kolejności należy usunąć drzewa pochylone nad ruinami papierni, następnie wyciąć krzewy i drzewa rosnące przy i w obrębie ruin. Odkrzaczenie obszaru papierni przyczyni się zwiększenia dopływu światła i przepływu powietrza, co wpłynie pozytywnie na osuszanie murów obiektu. Dodatkowo poprawie ulegną walory widokowe ruin papierni i będą one bardziej widoczne ze ścieżki przyrodniczej.

Niecierpek gruczołowaty, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Unii i listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Polski, działań zaradczych oraz środków mających na celu przywrócenie naturalnego stanu ekosystemów (Dz. U. z 2022 r. poz. 2649), zaliczany jest do inwazyjnych gatunków obcych (IGO) stwarzających zagrożenie dla Unii, rozprzestrzenionych na szeroką skalę.

W związku z tym, konieczne jest podjęcie działań zaradczych zgodnie z zapisami ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r. o gatunkach obcych (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 1589). Zgodnie z art. 21 tej ustawy, działania zaradcze w stosunku do IGO stwarzającego zagrożenie dla Unii lub IGO stwarzającego zagrożenie dla Polski, rozprzestrzenionego na szeroką skalę, w lasach stanowiących rezerwat przyrody przeprowadza właściwy dyrektor regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.

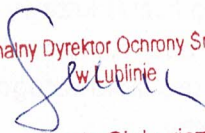
W związku z powyższym zaplanowano coroczne usuwanie niecierpka poprzez wrywanie roślin przed wytworzeniem nasion. Uzyskana biomasa będzie zbierana, usuwana z obszaru rezerwatu przyrody, a następnie niszczona np. poprzez spalanie lub kompostowanie (wyłącznie rośliny przed wytworzeniem pierwszych nasion).

W rezerwacie przyrody „Czartowe Pole” obserwuje się także występowanie gatunku obcego we florze Polski - czeremchy amerykańskiej *Padus serotina*. W związku z powyższym zaplanowano wyszukiwanie i usuwanie młodych okazów gatunku (siewek i podrostu) poprzez wrywanie, a w przypadku starszych okazów – wycinanie. Uzyskana biomasa będzie zbierana i usuwana z obszaru rezerwatu przyrody.

Powyższe działania ochronne przyczynią się do utrzymania we właściwym stanie ochrony doliny potoku Sopot, porostej lasem mieszanym, z rzadkimi gatunkami roślin i zwierząt oraz licznymi wodospadami.

Ponadto, na terenie rezerwatu konieczna jest poprawa oznakowania (konserwacja lub wymiana tablic urzędowych oraz informacyjnych) oraz ograniczenie antropopresji (wzmoczone kontrole, akcje edukacyjne, usuwania odpadów).

Działania ochronne polegające na odsłonięciu ruin papierni oraz usuwaniu niecierpka gruczołowatego, a także usuwanie odpadów z obszaru rezerwatu i zmożone kontrole rezerwatu w sezonie turystycznym będą realizowane przez Nadleśnictwo Józefów. W roku 2025 roku zostaną wykonane prace polegające na odsłonięciu ruin papierni. W latach 2025-2026 prowadzone będzie usuwanie niecierpka oraz działania związane z ograniczeniem antropopresji. Natomiast działania polegające na poprawie oznakowania rezerwatu oraz usuwaniu czeremchy amerykańskiej będą wykonywane przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Lublinie.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Lublinie

Beata Sielewicz